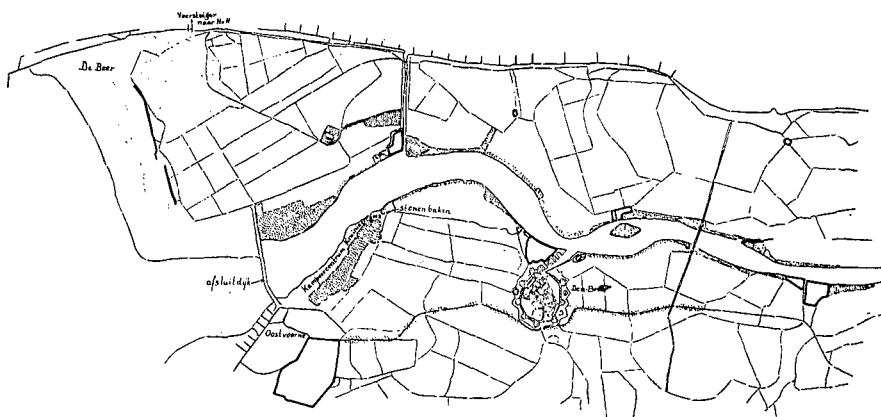

Het recreatieplan voor de Brielse Maas

door Ir. N. P. H. J. Roorda van Eysinga l.i.

Op 3 juli 1950 werd de afsluitdijk gesloten in het Brielse gat tussen Voorne en de Beer. De Brielse Maas was niet langer een zeearm. Teneinde van dit feit zo goed mogelijk profijt te trekken was nog tijdens de uitvoering van dat waterstaatswerk door het provinciale bestuur van Zuidholland een recreatieplan voor de af te dammen Maas in voorbereiding genomen. Op 11 maart 1953 werd dit recreatieplan officieel vastgesteld in de vorm van een klein streekplan. Met de uitvoering van het recreatieplan was reeds in 1951 een begin gemaakt.

De Brielse Maas is een oude zeearm met levendig bewogen oevers en van een wisselende breedte. Boven Brielle wordt het verloop regelmatig. Een nieuwe brugverbinding, geprojecteerd ongeveer op de overgang tussen deze beide gedeelten, zal de landschappelijke indeling nog versterken.

Voor de watersport is zonder twijfel het westelijke, bewogen gedeelte het meest aantrekkelijke. Het beplantingsplan dat voor dit gedeelte is uitgewerkt zal de natuurlijke afwisseling nog versterken door de vorming van vier verschillende ruimten, die telkens afwisselend op één oever worden begrensd door een opgaande beplanting en op de andere oever zich voortzetten in het achtergelegen agrarische landschap. Het historische Brielle zal het belangrijkste verzorgende centrum zijn van dit watersportgebied. Op de andere oever is een nieuw dorpje ontworpen als klein tweede centrum voor de recreatie. Om zijn ligging tegenover een oude stenen vuurbaak wordt het Overbaak genoemd.

De Brielse Maas is bestemd voor een massale recreatie in de goede zin van het woord. Het publiek zal er vrij kunnen gaan en liggen op de recreatiestroken langs het water, die door een rijwielpad worden ontsloten. Plaatselijk worden overhoeken langs kreken en andere daarvoor in aanmerking komende wat diepere terreingedeelten beplant met bos, waarin veelal enige gelegenheid kan worden gegeven voor het inrichten van kampeerterreintjes of ander bivak. Voor inrichtingen van massaal vermaak zal op de oeverstroken geen plaats zijn. Deze worden verwezen naar de waterfronten van de verschillende

nederzettingen op de oevers. In het bijzonder moet met de behoefte aan dergelijke voorzieningen rekening worden gehouden in het oostelijke gedeelte, gelegen op zeer geringe afstand van Rotterdam.

Het recreatieplan wordt uitgevoerd door de Provinciale Waterstaat in Zuid-Holland in opdracht van de Stichting Recreatieplan Brielse Maas. Daarin zijn vertegenwoordigd de Provincie Zuid-Holland, de grote gemeenten van het waterweggebied, de kleinere gemeenten langs de Brielse Maas, het Zuid-Hollands Landschap en de Rotterdamse Stichting voor Volkskracht. De kosten worden vrijwel geheel gedragen door de Provincie en de grote gemeenten.

Vraagstukken die verband houden met de tegenstelling tussen massale recreatie en de natuurwetenschappelijke belangen zijn tot dusver bij dit recreatieplan vrijwel niet aan de orde gekomen, omdat zich hier na de afdamming niet opnieuw een natuurlijk evenwicht heeft kunnen ontwikkelen. Wat de aard van de nieuwe beplanting betreft is uiteraard gestreefd naar een bostype dat zoveel mogelijk aansluit bij wat hier van nature zou kunnen groeien. Op de hogere kleigronden is dat een eiken-essenbos met rijke ondergroei, op de lagere gronden een wilgen-populierienbos met onderbeplanting. Op de zandige gronden nabij de kust zal de beplanting worden afgestemd op het duinlandschap. Het zal één van de charmes van dit recreatiegebied zijn door te kunnen zeilen tot in de duinen.

Er is in Zuid-Holland meer nog dan elders een schrijnend tekort aan recreatiegelegenheid „buiten”, in de „vrije natuur”. Zoals een onderzoek van de provinciale planologische dienst in de jaren 1947—48 nog eens duidelijk had aangetoond zouden op grote schaal maatregelen moeten worden genomen om de gevolgen van de bevolkingsaanwas in dit opzicht althans enigszins te kunnen compenseren. Het was duidelijk, dat daarvoor veel geld nodig zou zijn en dat ook hiervoor weer een beroep zou moeten worden gedaan op het agrarische areaal. Daarom werd een plan de campagne opgesteld *) dat voorzag allereerst in het volledig benutten van alle nog beschikbare reserves, zodanig dat met gebruik van relatief kleine oppervlakten cultuurgrond toch reeds een belangrijke recreatiegelegenheid zou worden verkregen. Met name werd gedacht aan intensiever gebruik van duinen en stranden met een betere spreiding van het publiek, bevordering van de watersport en de recreatie langs het water, ontsluiting van het polderland met rijwielpaden.

Tijdens de uitwerking van dit werkschema viel het besluit tot afsluiting van de Brielse Maas. Aanstonds werden de mogelijkheden onderkend die zich hier zouden voordoen, om met de verwerkelijking van het recreatieprogramma een goed begin te maken. Immers de nieuwe zoetwaterboezem zou een oppervlakte hebben van 660 ha. Wanneer nu bovendien langs dit water smalle oeverstroken voor de recreatie zouden worden ontsloten, dan zou bij gebruik van 200 ha land toch een totaal recreatiegebied van niet minder dan 800 ha worden ontsloten. In dit verband gaan de gedachten als vanzelf uit naar de watersport; de promotors van het Brielse Maas-plan hadden echter nog meer het oog gevestigd op de recreatie langs het water. De gehele oever zou dan ook door een fietspad moeten worden ontsloten.

Bij de beoordeling van deze opzet moeten we rekening houden met de maat-

*) Het probleem van de ontspanning in de vrije natuur in Zuid-Holland. Provinciale Stedebouwkundige Dienst (1949).

**Plantgaten maken
voor windscherm
in leemput.**

**Foto:
S. P. Kaagman**

schappelijke constellatie zoals deze zich na de oorlog in ons land voordoet. Agrarisch Nederland heeft zich goed georganiseerd en voelt zich sterk in het defensief gedrongen door de redelijkerwijze niet te ontkennen aanspraken van de stedelijke bevolking op een toenemend gedeelte van de nationale bodem. Uiteraard bestaat bij het landbouwende gedeelte van de bevolking een sterke weerstand tegen al die aanspraken waarvan haar de noodzakelijkheid niet of onvoldoende is duidelijk geworden. De aanleg van een recreatiebos op ca. 900 ha cultuurgrond, waartoe Amsterdam in 1928 reeds besloot, lijkt onder de huidige omstandigheden nauwelijks denkbaar. In plaats van een op dit moment nog onvruchtbare discussie uit te lokken over de vraag of een werkelijke oplossing van het recreatieprobleem kan worden verkregen zonder de aanleg van wellicht zelfs meerdere complexen zoals het Amsterdamse Bos, heeft Zuid-Holland zo spoedig mogelijk een meer bescheiden en ieder geval volledig verantwoord programma willen starten. Daardoor zal in absolute getallen gerekend reeds veel kunnen worden bereikt. Men zal er zich van kunnen overtuigen of dit werk aan een behoefte voldoet, en men zal zich nader vertrouwd kunnen maken met de problemen en de mogelijkheden op het gebied van de recreatie „vrij buiten”. Wanneer dan inderdaad tot nog grotere werken zou moeten worden besloten, zal allengs een financieel en een materieel kader zijn gevormd dat de aanpak daarvan mogelijk maakt.

Het recreatieplan Brielse Maas geeft als zodanig niet een oplossing van het recreatievraagstuk. Het is wel een waardevolle vingeroefening én een vingerwijzing.

De rampnacht van februari 1953 heeft ons volk met één slag gewonnen voor het deltaplan. Wellicht zal dit grootse waterstaatswerk mogelijkheden openen op een werkelijk onbekrompen schaal tegemoet te komen aan de recreatie-nood van Zuid-Westelijk Nederland. Zonder het recreatieplan Brielse Maas zouden deze nieuwe mogelijkheden zonder twijfel veel moeilijker te onderkennen zijn.